

KÜLÖNFÉLÉK.

Értekezlet a vallás-erkölcsi nevelés ügyében. Kenessey Béla erdélyi ref. püspök — olvassuk a Ref. Szemlében — értekezletre hívta meg egyházkerülete kollégiumainak igazgatóit és vallástanárait. Előadó Ravasz László dr. teol. akadémiai tanár volt s a vallás-erkölcsi tanítás és nevelés sok fontos kérdése és problémája került szőnyegre. Az értekezlet céljaul a vallás-erkölcsi idealizmusnak a társadalom vezető rétegeibe való beleplántálását tekintik. Szép cél s valóban megérdemli azt a lelkesnek indult munkát, melyhez a ref. vallástanárok fogtak. Az értekezleten felmerült eszméket és gondolatokat Ravasz foglalta össze. A nyár folyamán valamelyik kollégiumban egy kurzust tartanak s ott előre felkért előadók fogják a vallásos nevelés kérdéseit fejtegetni, felmutatni a kálvinista nevelő típust, a tanár és papnevelés kérdését, a világ- és életnézetre való nevelés módját.

Főigazgatói kinevezés. A király a Kuncz Elek néhai nagyérdemű főigazgató halálával megüresedett kolozsvári tankerület főigazgatójává a közokt. miniszter előterjesztésére Szentimrei István nagyszombati állami főgimnáziumi igazgatót a VI. fizetési osztályba kinevezte.

Itt említjük meg, hogy a kolozsvári tanári kör márc. 25-én a r. kath. főgimn. dísztermében Kuncz Elek emlékezetére gyűlést tartott, mely alkalmal a néhai emlékezetét dr. Márki Sándor, a kör elnöke, Körösy György, a dési áll. főgimn. igazgatója és folyóiratunk szerkesztője újították fel, előbbi a szervező, utóbbi pedagógiai működését méltányolván.

A katonai célokra lefoglalt középiskolák felszabadítása. Napilapok tudósítása szerint a kultuszminisztériumban buzgósággal fáradoznak a jövő iskolai év előkészítésén. E munkában legfontosabb az, hogy a katonai célokra lefoglalt középiskolákat — amelyekről Berzeviczy a háború szigorú próbatétele alapján csakis a legjobb bizonyítványt állíthatja ki — legnagyobb részt vissza akarják adni rendeltetésüknek. Vajjon sikerül-e ez az akció, vagy nem, nem tudjuk; azonban a jelenlegi állapot sok mindenféle hátrányát már két év óta érezzük és sajnos, az ifjúság egy egész életen keresztül érezni fogja. A főtit. püspök ur és az igazgató kezdeményezésére mi is megteztük a szükséges lépéseket e célból s a minisztériumban elég biztató és megnyugtató kijelentéseket kaptunk. A kérdés azonban azóta még bonyolódott. Egy helybeli bizottság ugyanis tervbe vette kollégiumi épületünknek rokkant-

tak kórházává való berendezését. Ha ezt a tervet végrehajjták, csak az Isten a megmondhatója, mikor kapjuk vissza iskolánkat. E terv ellen is az illetékes helyeken a szükséges lépéseket megtettük s határozottan tiltakoztunk az ellen, hogy megvalósíttassék. Jó reménységgel várjuk ez ügyben a döntést, valamint a felszabadítást is, mert hosszú időbe fog kerülni, míg az épületet s az internátus felszerelését megint használható állapotba helyezhetjük s a szükséges tisztogatást és fertőtlenítést elvégezhetjük.

A Kárpátok napja. A közoktatásügyi miniszter emelkedett hangú körrendeletet intézett az összes, mindenfokú iskolák igazgatóságaihoz, mely a Kárpátokban lezajlott nagy harcokra emlékeztetve, elrendeli, hogy május elsején délelőtt 10 órakor a Kárpátok jelentőségének méltatása céljából iskolai ünnepély tartassék. A rendelet megengedi, hogy az ünnep után az ifjuság és közönség tettekben nyilvánuló áldozatra kész hazaszeretetének kifejezésére a Kárpátok elpusztult falvai javára gyűjtés rendeztessék.

Tanárok a háboruban. Március végéig a középiskolai tanárok közül katonai szolgálatot teljesít 961 (illetve 1061), kitüntetést kapott 114, köztük 11 kettőt, 1 hármat és 1 négyet, hősi halált halt 93, megsbesült 110 (többször is), fogságban van 89, eltűnt 7, beteg 78, meghalt 4. A kolozsvári kollégium hadbavonult tanárai közül kitüntetést (signum laudis) kapott dr. Borbély István és Gálffy Zsigmond.

A porosz képviselőház a haladó párt javaslatára március 20. ülésében minden vita nélkül elhatározta a berlini egyetemen egy magyar nyelvi és történeti tanszék felállítását.

Magyar Tudományos Intézet Konstantinápolyban. A napilapokból értesülünk, hogy gróf Bánffy Miklós orsz. képviselő, az állami színházak inténdása a török fővárosban sikeres tárgyalásokat folytatott magyar és török kulturális kapcsolatok létesítésére. A konstantinápolyi egyetemen szervezett magyar nyelvi és etnografiai tanszéket Mészáros Gyula dr.-ral már be is töltötték. Török-magyar egyesületet alapítanak, melynek célja az, hogy török tanulókat mezőgazdasági és ipari kiképzés végett hozzánk küldjenek. Gróf Bánffy egy házat bérelt, mely magyar tudományos intézet elnevezéssel központja és lakóhelye lesz az ott letelepedő vagy tudományos kutatás céljából odaérkező magyar tudósoknak. Dr. Mészáros Gyula a *Külügy-Hadügy* ápr. 2. számában *Magyar Külpolitika* címen szép jövőt ígérő perspektívát nyújt, midőn figyelmünket a keletre, főként Törökországra irányítja, ahol a nagy nemzeti felébredés vezetőinek szeme reánk, Magyarországra s a fajilag is rokon magyar nemzetre esett. A háború egyik nagy jelentőségű eseménye kétségtelenül az lesz, hogy a magyar kultúra és a magyar nyelv hódító útra indul Kelet felé.

Fraknoi Vilmos c. püspök, történetíró indítványt nyújtott be az Akadémiához, hogy Belgrádban és Varsóban az egykori királyi palotákon, Berlinben nagykövetségünk épületén magyar művészekről mintázott, hazai márványból faragott domborművű emléket helyezzünk el, amelyek Hunyadi János belgrádi diadalát, Báthori István meghívását a lengyel trónra és az osztrák és magyar-német szövetség megkötését Bismarck és Andrássy által hirdessék. Fraknoi felajánlotta az emlékművek költségeinek fedezését is. Az Akadémia az indítványt elfogadta, előkészítésére bizottságot küldött ki, az emlékművek elhelyezésének alkalmas időpontját majd a miniszterelnök fogja meghatározni.

Diákok részvétele a gazdasági munkákban. A közokt. miniszter az összes hazai iskolák vezetőihez rendeletet intézett, melyben kívánatosnak mondja, hogy a mai rendkívüli időkben a mezőgazdasági termelésben a tanuló ifjúság is résztvegyen, még pedig nemcsak hozzátartozóinak, hanem más munkaerőre szoruló gazdáknak is ajánlja fel segítségét. Ez a rendelet arra hívja fel a figyelmet, amit kollégiumunk ifjúsága a tavaly szép sikerrel megkezdett s az idén is folytatni fog. Az idén a Kismezőt már beültették burgonyával s a más két főgimnáziummal együtt kibéreltek a várostól egy 12 kat. hold területet, melynek egy harmad részébe szintén burgonyát és babot fognak ültetni. Sajnos, hogy a kedvezőtlen idő az ültetést mind ez idcig hátráltatta.

Berde-emlékünnepegy. Halhatatlan nagy jóltevőnk születésének 100 éves fordulójára még a múlt év decemberére terveztük az ünnepélyt. Helyiség hiánya miatt azonban, minthogy a kollégiumi tartalék kórházban járványos betegségi esetek fordultak elő, bizonytalan időre el kellett halasztani. Az ünnepélyt ápr. 15-én, a húsvét előtti szorgalmi időszak utolsó napján d. e. 10 órakor tartották meg a kollegium disztermében szép számú városi közönség jelenlétében. Berde emlékezetét *Vári* Albert tanártársunk újította fel egy tartalmas értekezésben, melyben életfilozófiájának alapelveit meleg szeretettel és megértő elmélyedéssel tárgyalta. Darkó Gábor VII. osztályú tanuló formás emlékbeszédet mondott, Péter János VIII. oszt. tanuló Józán Miklós ódját szavalta s az igazgató megnyitó és bezáró beszédet mondott. A főt. püspök úr egy néhány buzdító szót intézett az ifjúsághoz. Az ifj. énekkar énekdarabokat adott elő.

Mercier bibernok, mechelni érsek, Belgium főpapja nem tud megbékélni a helyzettel s ahelyett, hogy népének lelki vigasztalásával és erősítésével foglalkoznék, politikai babérokra vágyik s állandóan szítja népe lelkében az elégedetlenség tüzét. Római útjából visszatérve egy pásztorlevelet adott ki, melyben kitartásra és ellenállásra buzdítja híveit s azzal igyekszik a belga nép reményét táplálni, hogy az Isten fertőző betegséget küldhet a megszálló ellenségre. Báró Bissing, Belgium főköormányzója nem nézhette tovább Mercier

üzelmeit, nyílt levelet intézett az érsekhez, melyben erélyes szavakkal megdorgálja s kijelenti, hogy nem fogja tovább tűrni magas méltóságával való visszaélését és a belga kath. papokat kiveszi az érsek egyházi fegyelmi hatósága alól, aki maga adott rossz példát az engedetlenségre és fegyelmetlen magatartásra.

A legöregebb regruták után most már a harangjaink is bevonulnak. A tiszántúli ref. püspök elrendelte, hogy egyházkerületében a harangoktól a gyülekezeteket külön isteniszteleten bucsuztassák el. Helyes intézkedés, hisszük hogy papjaink rendelet nélkül is megteszik ezt, mondanak egy imádságot a hadbavonultakért, fegyvereink győzelméért és a győzelmes béke eljöveteleért, mialatt a harangok utoljára mind megszólalnak.

A sárospataki ref. teológia és jogakadémia áthelyezésének kérdése nagy vihart támasztott a közvéleményben. Az áthelyezés érdekében a főiskolai tanári kar emlékiratot terjesztett a tiszáninneri ref. egyházkerület közgyűlése elé. Nemcsak a ref. egyházi lapok, hanem a napi lapok is foglalkoznak a kérdéssel s pro vagy contra állást foglalnak benne. A tanári kar a modern jogi és papi nevelés nevében kívánja a főiskolát Miskolcra áthelyeztetni egy olyan városba, melyben a szükséges előfeltételek megvannak. Az ellentétes álláspont hívei a történelmi mult és a régi tradíciók nevében Sárospatak mellett száll síkra.

Tilos a piros tojás. A kormány elrendelte, hogy a közéletmezés érdekében az idén a tyúktojásnak a husvéti ünnepek alkalmából szokásos festése s ilyen tojás forgalombahozatala az egész ország területén tilos.

A Keresztény Magvető 1916. évfolyamára befizették

a) a pártoló díjat:

Albert Iván (1914–15), Albert Dénes, Aranyosrákos (1915), Böllön, Balogh József, Botár János (1913–16), Ballok Károly, Bágyon (1915), Csegez (1915), Fekete Gábor, Farkas Vilmos, Ferencz József, S. Gyulay Richárd, Gyulay Árpád, Gál Jenő, dr. Hajós Béla (1913–16), Kozma Jenő (1915), Kőváry Lászlóné, Kozma Ferenc, Kolozs (1915–16), Korond (1914), Mészki (1915), dr. Mikó Imre (1915–16), Péterfi Zsigmond, Pákei Lajos, Sinfalva (1915), Torda (1915), Torockó, A. Ürmössy Jenő (1915–16), Ürmössy Jenő birtokos, Várfalva (1915).

b) az előfizetési díjat:

Árkos, Albert Lőrinc (1915), Ambrus Gergely, Ambrus Dezső, dr. Árkossy Gyula (1914–16), özv. Árkossy Lajosné, Budapesti egyetem könyvtár, Benke Elek (1914–16), dr. Borsai Áron (1915–16), Boér Gergely, Brassó (1915), dr. Balázs Ferenc, Bede János, Csegezy Pál (1915), Császár János (1912–15), Csongvay Géza (1915–16), Csifó Salamon (1911–14), Csipkés Árpád (1914–15), dr. Demeter Lőrinc (1911–12), Eperjesi ág. ev. teol.-akadémia, dr. Egyed Balázs, dr. Erdődy Endre (1902–1908), Fekete Gyula (1915–16), Finta József, Gál Kálmán, Geley Árpád (1915–16), Győrfi István ig.-tanító, dr. Gyergyay Árpád (1915–16), Gál Lajos (1915), Gothárd Kálmán (1915–16), Hadházy Sándor (1915–16), Hidegh Mihály, József Lajos (1915), Killyéni Endre (1913–16), Kőkös, Kálnok, Kovács Kálmán, Komjátzseg (1915), Kovács Margit (1914–16), Kriza Sándor, Kopp József (1915–16), Költő Gábor, dr. Kovács József (1915–16), dr. A. Kiss Ernő, Lőrinczy Dénes altábornagy (1915–16), Labortfalva, László Gyula, Lőfi Gyula, Nagyajta, Nagy Elemér (1911–16), Nagy Elmér, Nemzeti kaszinó (1915–16), Nagy János (1911–16), dr. Rosenberger Mór (1915–16), Sepsiszentgyörgy (1915), Sepsikőröspatak, Sepsiszentkirály, Sepsikilyén, Simó József (1913–16), Szatmári Mózes, Szigethy István (1914–16), dr. Szlavik Mátyás (1914–16), Szentmihályfalva (1915), Szentgerice (1914–16), Székely Ferenc, Székely Sándor, Szind (1915), Székelykeresztúri unit. főgimn. könyvtára, Tarsafalvi Albert, dr. Tóth György, dr. Tompa János, Tordatúr (1915), Ürmösi Károly, Ürmösi Kálmán kir. bányatanácsos (1914–15), Ürmösi Kálmán ny. esperes, Unitárius egyház, Ürmösi Kálmán törvényszéki bíró, Kolozsvári unit. főgimn. olvasóegyesülete, Unit. teol. akadémia önképző köre, Uzoní Imre (1915–16), Ujszékely (1915–16), Unit. teol. akadémia, dr. Várady Aurél, Végh Benjámin, Vass Domokos, Zoltán Sándor.

